

RAPORTTI MAAKOTKAN, MUUTTOHAUKAN, TUNTURIIHAUKAN SEKÄ OULUN JA LAPIN LÄÄNIEN MERIKOTKIEN PESINNÖISTÄ VUONNA 2009

Muuttohaukan pesäpaikka: Kuva Tuomo Ollila

11.11.2009
Tuomo Ollila
Metsähallitus
Luontopalvelut

Diaarinro 5264/41/2009

YLEISTÄ

Tässä raportissa kerrotaan lyhyesti maakotkan, muuttohaukan, tunturihaukan ja Lapin ja Oulun läänien merikotkien pesintätuloksesta vuonna 2009. Maakotkan ja tunturihaukan pesimätulos oli erittäin heikko ja tulos oli samanlainen myös Ruotsissa ja Norjassa sekä alustavien tietojen mukaan myös Kuolan niemimaalla. Merikotkien pesintätulos oli Pohjois-Suomessa normaali ja muuttohaukoilla se oli jopa tavallista parempi. Syynä maakotkan ja tunturihaukan heikkoon pesimätulokseen oli huono ravintotilanne. Kanalinnut olivat vähissä ja osassa Lappia myös jänikset olivat kateissa. Riekkojen kannanromahduksesta johtuen vain pieni osa tunturihaukoista edes aloitti pesinnän.

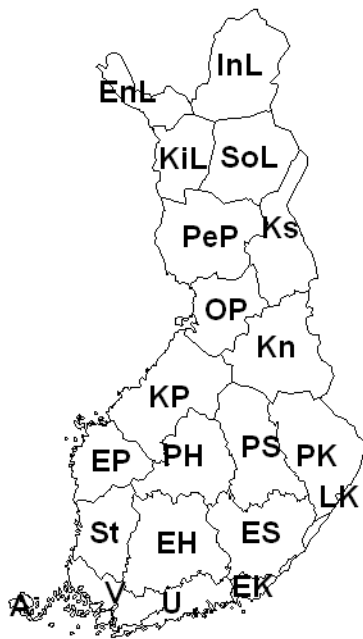
Tunnetuista maa- ja merikotkan sekä tunturihaukan reviereistä tarkastettiin kaikki ja muuttohaukkareviereistä tarkastettiin 88 prosenttia.

Tavallisesti revierillä ei käyty kuin kerran pesimäkauden aikana poikasten ollessa rengastusikäisiä.

Suurimman osan tarkastuksista suorittivat 42 vapaaehtoista lintuharrastajaa, kaikkiaan he tekivät noin 310 työpäivää, jonkin verran vähemmän kuin vuonna 2008. Vapaaehtoisten työpäivien määrä vaihteli henkilöittäin 1-30 päivän välillä.

Helikopterilla tarkastettiin Muonio-Salla linjan pohjoispuolella noin 100 maakotkareviirillä kaikkiaan 250 pesää. Samalla yhteydessä tarkastettiin myös yhteensä muutamia kymmeniä merikotkan sekä muutto- ja tunturihaukan pesiä.

Vuoden aikana todettiin kaksi maakotkan ampumistapausta, Savukoskella ja Ylitorniolla.

Kuva 1. Kartta eliömaantieteellisestä jaosta

MAAKOTKA

Kannan koko ja levinneisyys

Maakotkan levinneisyys on Suomessa selvästi pohjoinen, noin 80 prosenttia maakotkista pesii Lapin läänissä ja noin 90 prosenttia poronhoitoalueella. Rekisterissä oli marraskuussa 2009 kaikkiaan 449 sellaista

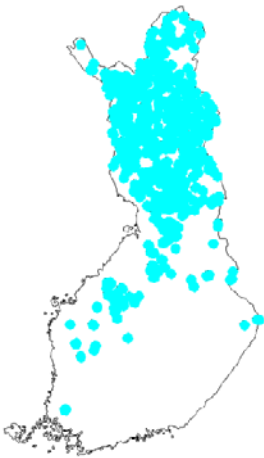
maakotkareviiriä joilla on 1970-luvun alun jälkeen todettu merkkejä maakotkan pesinnästä. Viimeisen viiden vuoden aikana näistä on ollut asuttuna 393 reviiriä. Löytymättä on edelleen 20- 30 reviiriä, joten kaikkiaan Suomessa arvioidaan olevan 470- 480 maakotkareviiriä.

Vuoden aikana on löytynyt 10 uutta reviiriä ja vanhoilta reviireiltä löytyi 30 uutta vaihtopesää, suurin osa löytyi Lapista mutta myös levinneisyyden eteläosista löytyi uusia reviirejä.

Pesimätulos 2009

Pesimätulos oli erittäin huono, huonoin sitten vuoden 1976 ja normaali se oli vain aivan levinneisyyden eteläosissa.

Vaikka asuttuja reviirejä todettiin enemmän kuin koskaan, yhteensä 340, olivat onnistuneiden pesintöjen kokonaismäärä 79 pesintää ja rengastusikäisten poikasten kokonaismäärä 87 poikasta selvästi edellisvuosia pienempiä. Rengastusikäisiä poikasia/ onnistunut pesintä oli 1,10 (vuosien 1991-2009 keskiarvo 1,20) ja poikasia/ asuttu reviiri oli 0,26 (vuosien 1991-2009 keskiarvo 0,57).

Kuva 2. Maakotkan levinneisyys vuonna 2009, viiden viimeisen vuoden aikana asutut reviirit.

Reviirit:	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PH	PS	PK	St	EH	ES	V	U	EK	Yhteensä	2008
Tunnettuja reviirejä	19	82	53	76	73	54	33	17	21	3	10	0	5	1	0	0	2	0	0	449	443
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	17	72	46	70	70	48	26	12	18	3	6	0	3	1	0	0	1	0	0	393	392
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	9	47	30	55	56	40	23	12	12	3	2	0	1	0	0	0	1	0	0	291	
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	2	10	7	6	3	6	7	5	3	0	4	0	2	0	0	0	1	0	0	56	51
Tarkastettuja reviirejä	19	82	53	75	73	54	30	16	20	3	7	0	3	1	0	0	1	0	0	437	439
Pesää rakennettu	7	48	32	55	34	39	8	6	4	1	3	0	2	1	0	0	0	0	0	240	176
Asuttu reviiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pareja (asuttu reviiri)	13	61	42	63	55	48	22	11	13	3	5	0	2	1	0	0	1	0	0	340	316
Pesintä:																					
Pesintöjä yhteensä	6	13	10	8	21	9	14	5	9	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	100	140
Epäonnistuneita pesintöjä	0	4	3	1	6	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	25
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	6	9	7	7	15	7	12	3	8	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	79	115
Poikasia (iso+pieni)	6	9	7	8	16	8	13	4	10	3	2	0	0	0	0	0	1	0	0	87	123
Kahden poikasen pesiä	0	0	0	1	1	1	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8
Pesintä myös edellisenä vuonna																					
Poikasia/onnistunut pesintä	1,00	1,00	1,00	1,14	1,07	1,14	1,08	1,33	1,25	1,50	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,10	1,07
Poikasia/pari (asuttu reviiri)	0,46	0,15	0,17	0,13	0,29	0,17	0,59	0,36	0,77	1,00	0,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	0,26	0,39
Rengastettu																					
Rengastetut																					
Väriengastetut																					
Prosentteina																					
Pareja tarkastetuista	68	74	79	84	75	89	73	69	65	100	71	0	67	100	0	0	100	0	0	78	72
Onnistuneita pesintöjä asutuista	46	15	17	11	27	15	55	27	62	67	40	0	0	0	0	0	100	0	0	23	36
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	7	7	2	11	4	9	18	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	8
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	32	11	13	9	21	13	40	19	40	67	29	0	0	0	0	0	100	0	0	18	26
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	100	100	100	99	100	100	91	94	95	100	70	0	60	100	0	0	50	0	0	97	99

MUUTTOHAUKKA

Kannan koko ja levinneisyys

Muuttohaukan levinneisyysalue käsittää Pohjois-Suomen, Lapin läänin ja Oulun läänin länsiosat. Aiempien vuosien tapaan kuluneena kesänä on tehty useita pesimäaikaisia muuttohaukkahavaintoja sopivissa pesimäympäristöissä nykyisen levinneisyysalueen eteläpuolella. Havainnot viittaavat levinneisyyden mahdolliseen laajenemiseen erityisesti Pohjanmaalle ja Pohjois-Karjalaan.

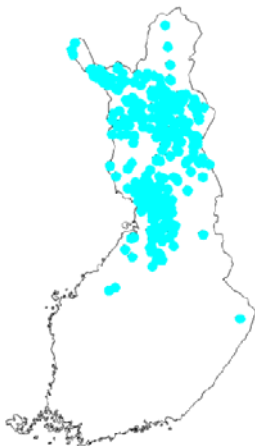
Rekisterissä on lokakuussa 2009 kaikkiaan 340 muuttohaukkareviiriä joilta on tietoja haukkojen asumisesta 1970-luvun alun jälkeen ja näistä 286 on ollut asuttuna viimeisen viiden vuoden aikana. Vuoden aikana löytyi 14 uutta muuttohaukkareviiriä ja vanhoilta reviireiltä 38 uutta pesäpaikkaa.

Suomessa muuttohaukkaparien määrä on 250- 285 paria ja kanta on kasvaa.

Lähes kaikki Suomen muuttohaukat pesivät maassa soilla, kalliopesintä tunnetaan kaikkiaan 35 reviirillä pääosin tunturialueella mutta lisääntyvässä määrin kalliopesintöjä on todettu myös metsäalueella. Vuosittain pesii myös muutama pari puissa kalasääsken ja merikotkan rakentamissa pesissä.

Pesintätulos 2009

Muuttohaukan onnistuneiden pesintöjen ja rengastusikäisten poikasten määrä oli toiseksi korkein tarkastustoiminnan historiassa. Asuttuja reviirejä, (aloitettu pesintä tai emo(t) reviirillä), oli kaikkiaan 180 ja niistä 127 reviirillä pesintä onnistui. Rengastusikäisiä poikasia todettiin kaikkiaan 306 ja poikasia/onnistunut pesintä oli 2,41 (keskiarvo vuosina 1992- 2009 2,38), ja poikasia/asuttu reviiri oli 1,66 (keskiarvo vuosina 1992-2009 1,74).

Kuva 3. Muuttohaukan levinneisyys vuonna 2009. Viiden viimeisen vuoden aikana asutut reviirit.

Reviirit:	EnL	InL	KiL	SoL	PeP	Ks	OP	Kn	KP	EP	PK	Yhteensä	2008
Tunnettuja reviierejä	24	13	45	106	44	26	61	8	9	2	2	340	328
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	20	10	32	88	38	24	57	8	8	0	1	286	286
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	19	8	26	78	32	22	54	6	7	0	0	252	
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	4	3	13	18	6	2	4	0	1	2	1	54	42
Tarkastettuja reviierejä	23	11	44	91	43	26	61	8	9	1	1	318	289
Pesäkuoppa	0	0	1	6	4	1	0	0	0	0	0	12	20
Asuttu reviiiri ilman tunnettua pesää (emo+t rev)	1	1	7	4	5	2	7	1	1	0	0	29	35
Asuttu reviiiri, tunnettu pesä	13	1	16	46	22	16	31	4	6	0	0	155	140
Pareja	14	2	23	50	27	18	38	5	7	0	0	184	175
Pesintä:													
Pesintöjä yhteensä	13	1	15	40	18	15	31	4	6	0	0	143	122
Epäonnistuneita pesintöjä	5	0	3	4	3	0	1	0	0	0	0	16	17
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	8	1	12	36	15	15	30	4	6	0	0	127	105
Poikasia (iso+pieni)	19	3	30	75	42	42	73	6	16	0	0	306	218
Poikasia/onnistunut pesintä	2,38	3	2,5	2,08	2,80	2,80	2,43	1,50	2,67	0	0	2,41	2,08
Poikasia/ asuttu reviiiri (pesä tunnettu)	1,46	3,00	1,88	1,63	1,91	2,63	2,35	1,5	2,67	0	0	1,97	1,56
Poikasia/pari	1,36	1,50	1,30	1,50	1,56	2,33	1,92	1,20	2,29	0	0	1,66	1,25
Rengastettu													
Rengastetut													
Värirenkastetut													
Prosentteina													
Pareja tarkastetuista	61	18	52	55	63	69	62	63	78	0	0	58	61
Onnistuneita pesintöjä asutuista	62	100	75	78	68	94	97	100	100	0	0	82	75
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	38	0	19	9	14	0	3	0	0	0	0	10	12
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	35	9	27	40	35	58	49	50	67	0	0	40	36
Tarkastettuja tunnetuista reviiereistä	96	85	98	86	98	100	100	100	100	50	50	94	88

Taulukko 2. Muuttohaukan pesintätulos eliömaakunnittain vuonna 2009

MERIKOTKA, LAPIN JA OULUN LÄÄNIT

Kannan koko ja levinneisyys

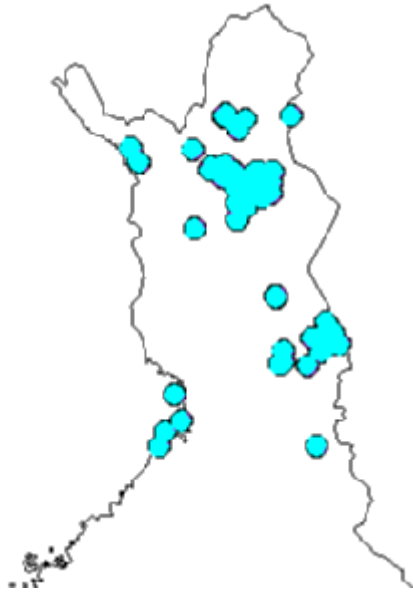
Merikotka on pesinyt ihmisten muistitiedon ja harvojen kirjallisuustietojen perusteella harvalukuisena Pohjois-Suomen sisämaassa sekä Perämerellä vielä 1900-luvun alkupuoliskolla. Pienimmillään kanta on ollut 1950-luvulta 1970-luvun lopulle kestäväällä ajan jaksolla. Tältä ajalta tunnetaan Pohjois-Suomesta vain yksittäisiä pesintöjä Enontekiön, Inarin ja Sodankylän kuntien alueelta. Pohjois-Suomen merikotkien runsastuminen alkoi 1970-luvun lopulla. Aluksi Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden ympäristössä ja myöhemmin Koillismaalla jonne merikotkat ilmestyivät pesivinä 1990-luvulla sekä Perämerelle 2000-luvun alkupuolella.

Lapin ja Oulun läänien alueella tunnetaan nyt kaikkiaan 64 merikotkareviiriä joilla on 1970-luvun alun jälkeen ollut merkkejä merikotkien asumisesta ja näistä 54 on ollut asuttuna viimeisen viiden vuoden aikana. Reviirit keskittyvät Keski-Lapissa Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden ympäristöön sekä Kuusamon- Posion alueelle. Perämeren alueella pesii neljä paria. Ruotsin puoleisella Perämerellä pareja on Luulajan pohjoispuolella parikymmentä joista pohjoisimmat Haaparannan saaristossa muutaman kilometrin etäisyydellä Suomen rajasta.

Vuoden aikana löytyi neljä uutta reviiiriä ja seitsemän uutta pesää vanhoilta reviiireiltä.

Pesintätulos 2009

Pohjois-Suomen merikotkien pesintätulos oli normaali. Asuttuja reviierejä oli kaikkiaan 48 ja onnistuneita pesintöjä yhteensä 30. Rengastusikäisiä poikasia todettiin kaikkiaan 42 ja poikasia/onnistunut pesintä oli 1,33 ja poikasia pari 0,83.

Kuva 4. Merikotkan levinneisyys Oulun ja Lapin lääneissä vuonna 2009. Viiden viimeisen vuoden aikana asuttuna olleet reviirit.

Merikotkan pesintätulos Pohjois- Suomessa 2009										
Reviirit:	EnL	InL	SoL	KiL	PeP	Ks	Op	Kn	Yhteensä	Vuosi 2008
Tunnettuja reviirejä	3	6	34	2	2	12	4	1	64	61
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	2	5	30	1	1	10	4	1	54	49
Onnistunut viiden viimeisen vuoden aikana	2	4	26	0	1	9	4	1	47	
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	1	1	6	1	1	2	0	0	12	12
Tarkastettuja reviirejä	2	6	34	2	2	12	4	1	63	59
Pesää rakennettu	1	1	12	1	0	1	0	0	16	16
Asuttu reviiri ilman tunnettua pesää	0	0	0	0	0	0	0		0	0
Pareja	2	5	29	1	0	7	4	0	48	47
Pesintä:										
Pesintöjä yhteensä	1	4	17	0	0	6	4	0	32	31
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	0	0	0	0	2	0	2	5
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	1	4	17	0	0	6	2	0	30	26
Poikasia (iso+pieni)	1	4	21	0	0	11	3	0	40	42
Poikasia/onnistunut pesintä	1,00	1,00	1,24	0,00	0,00	1,83	1,50	0,00	1,33	1,62
Poikasia/ asuttu reviiri (pesä tunnettu)	0,50	0,80	0,72	0,00	0,00	1,57	0,75	0,00	0,83	0,89
Poikasia/pari	0,50	0,80	0,72	0,00	0,00	1,57	0,75	0,00	0,83	0,89
Rengastettu										
Rengastetut									0	0
Väirengastetut									0	0
Prosentteina										
Pareja tarkastetuista	100	83	85	50	0	58	100	0	76	80
Onnistuneita pesintöjä asutuista	50	80	59	0	0	86	50	0	63	55
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista	0	0	0	0	0	0	50	0	4	11
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	50	67	50	0	0	50	50	0	48	44
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	67	100	100	100	100	100	100	100	98	97

Taulukko 3. Merikotka pesintätulos eliömaakunnittain Oulun ja Lapin lääneissä vuonna 2009

TUNTURIIHAUKKA

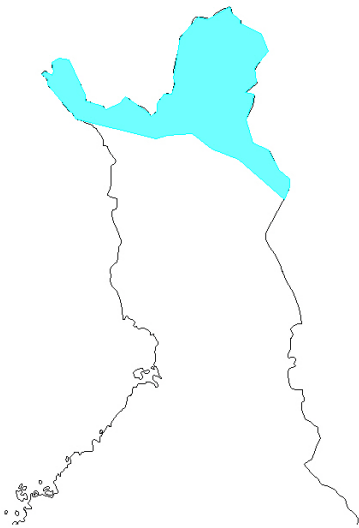
Kannan koko ja levinneisyys

Tunturihaukan levinneisyysalue käsittää pohjoisimman Lapin tunturialueet. Levinneisyudessa ei ole tapahtunut muutoksia viimeisen sadan vuoden aikana ja parimäärä on ollut ainakin viimeiset viisikymmentä vuotta vakaa. Rekisterissä on lokakuussa 2008 kaikkiaan 46 tunnettua tunturihaukkareviiriä joista 40 on ollut asuttuna viimeisen viiden vuoden aikana. Lähes kaikki Suomen tunturihaukat pesivät pahdoilla mutta vuosittain muutama pari pesii puissa tavallisesti korpin tai maakotkan rakentamissa pesissä.

Vuoden aikana löytyi yksi uusi reviiri.

Pesintätulos 2009

Tunturihaukkojen pesintätulos oli erittäin heikko. Syynä huonoon pesintätulokseen oli poikkeuksellisen vähäinen riekkojen määrä. Asuttuja reviirejä, aloitettu pesintä tai pesää rakennettu tai emot pysyvästi reviirillä, todettiin kaikkiaan 11 ja vain kahdella reviirillä pesintä onnistui. Rengastusikäisiä poikasia todettiin kaikkiaan 4 ja poikasia/onnistunut pesintä oli 2,0 (vuosina 2000-2009 keskimäärin 2,83) ja poikasia/asuttu reviiri oli 0,64 (vuosina 2000-2008 keskimäärin 2,20).

Kuva 5. Tunturihaukan levinneisyys Suomessa vuonna 2009

Reviirit:	Enontekiö	Inari	Utsjoki	Muu	Yhteensä	Vuosi 2008
Tunnettuja reviirejä	9	17	18	2	46	45
Asuttuna viiden viimeisen vuoden aikana	7	16	15	2	40	43
Pesintä viiden viimeisen vuoden aikana	6	16	13	2	37	
Asumaton viiden viimeisen vuoden aikana	2	1	3	0	6	1
Tarkastettuja reviirejä	9	16	15	2	42	44
Emo(t) reviirillä	4	2	2	1	9	16
Asuttu reviiri, tunnettu pesä (pesiä)	0	1	1	0	2	11
Pareja	4	3	3	1	11	27
Pesintä:						
Pesintöjä yhteensä	0	1	1	0	2	11
Epäonnistuneita pesintöjä	0	0	0	0	0	2
Onnistuneita pesintöjä (poikaset)	0	1	1	0	2	9
Poikasia (iso+pieni)	0	2	2	3	7	26
Poikueiden koot kpl/poikueen koko	0	1/2	1/2	0	2/2	2/2 6/3 1/4
Poikasia/onnistunut pesintä	0,00	2,00	2,00		3,50	2,89
Poikasia/ asuttu reviiri (pesä tunnettu)		2,00	2,00		3,50	2,36
Poikasia/pari	0,00	0,67	0,67	3,00	0,64	0,96
Rengastettu						
Rengastetut					0	16
Väirengastetut					0	0
Prosentteina						
Pareja tarkastetuista	44	19	20	50	26	61
Onnistuneita pesintöjä asutuista		100	100	0	100	82
Epäonnistuneita pesintöjä asutuista		0	0	0	0	18
Onnistuneita pesintöjä tarkastetuista	0	6	7	0	5	20
Tarkastettuja tunnetuista reviireistä	100	94	83	100	91	98

Taulukko 4. Tunturihaukan pesintätulos kunnittain vuonna 2009

